

БАЙГАЛЬ ОРЧИНД НӨЛӨӨЛӨХ БАЙДЛЫН ҮНЭЛГЭЭНИЙ ЭРХ ЗҮЙН ОРЧИН: ХЭРЭГЖИЛТИЙН ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ

Ж.Бат-Эрдэнэ
Хууль зүйн магистр

Товч агуулга: Энэхүү өгүүлэлд Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн бодлого ба байгаль орчны асуудлын уялдаа холбоо, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тогтолцоо, өнөөгийн байдал, ангилал, төрөл, гүйцэтгэх үүрэг, хууль эрх зүйн орчин, түүний хэрэгжилтийн талаар товч авч үзсэн болно.

Түлхүүр үг: Байгаль орчны стратегийн үнэлгээ, байгаль орчны төлөв байдлын үнэлгээ, байгаль орчны хуримтлагдах нөлөөллийн үнэлгээ, байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээ.

Удиртгал

Байгалийн баялгийн тэгш хувиарлалт, түүний ашгийг ард түмэнд хүргэх, иргэдийн эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах эрхийн асуудал олон жил нийгмийн томоохон сэдэв болсоор ирсэн.

Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх үндсэн хоёр арга хэлбэр байдгийн нэг нь хууль, стандартаар хянаж шалгах, эсхүл зах зээлийн эдийн засгийн хөшүүргийг ашиглан байгалийн нөөц ашиглалтыг зохицуулан хамгаалах явдал байдаг.

Манай Улс зах зээлийн эдийн засгийн харилцаанд нийцүүлэн байгаль орчныхоо бодлогыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх, эрх зүй, эдийн засаг, удирдлага зохион байгуулалтын үндсийг бүрдүүлэх талаар онцгой анхаарал хандуулж, холбогдох эрх зүйн орчныг бий болгох ажлыг 1995 оноос эхлэн эрчимтэй эхлүүлж, энэ салбарт одоогийн байдлаар байгаль орчинтой холбоотой нийт 26 хууль, 370 орчим стандарт, нэмэлт 75 эрх зүйн баримт бичиг холбогдох дүрэм журам, боловсруулан мөрдүүлж байна.

Харин байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийг анх 1998 онд баталж, 2012 онд шинэчлэн найруулсан бөгөөд тус хуулиар 4 төрлийн үнэлгээг зохицуулж байна. Эдгээр нь Байгаль орчны стратегийн үнэлгээ, байгаль орчны төлөв байдлын үнэлгээ, байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээ, хуримтлагдах нөлөөллийн үнэлгээ болно.

Байгаль орчинд хохирол, сөрөг нөлөөлөл тохиолдохоос урьдчилан хамгаалж болох оновчтой арга механизм нь байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ хийх асуудал юм.

Үндсэн хэсэг

Монгол Улс анх 1995 онд Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуульд байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ хийх асуудлыг анх удаа хуульчлан тусгасан.

1992 оны Монгол Улсын Үндсэн хуулийн зорилго, зарчим, агуулгад нийцүүлж 1995 онд баталсан Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль нь байгаль орчны салбарын суурь хууль юм. Тус хуульд 1998 оноос хойш 24 удаа нэмэлт, өөрчлөлт оруулж, хийдэл, давхардал, зөрчлийг нь арилгасаар ирсэн байна.

Харин Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийг 1998 онд анх баталж, 2012 оны 5 дугаар сарын 17-ны өдөр шинэчилсэн найруулжээ. Тус хуульд 2012 оноос хойш 2 удаа нэмэлт, өөрчлөлт оруулсан.

Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлыг үнэлэх үйл ажиллагаа нь дараах эрх зүйн баримт бичгийн хүрээнд зохицуулагдаж байна. Үүнд:

д/д	Баримт бичгийн төрөл	Баримт бичгийн нэр	Батлагдсан огноо	Зохицуулах харилцаа
1	Хууль	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль	1995-03-30 Дагаж мөрдөх	Хүний эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах эрхийг хангах, нийгэм, эдийн засгийн хөгжлийг

			огноо 1995.06.08 Төлөв 24 нэмэлт өөрчлөлт;	байгаль орчны тэнцэлтэй уялдуулах, өнөө болон ирээдүйн үеийнхний ашиг сонирхлын үүднээс байгаль орчныг хамгаалах, түүний баялгийг зохистой ашиглах, жам ёсны боломжтойг нь нөхөн сэргээхтэй холбогдож төр, иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагын хооронд үүсэх харилцааг зохицуулна	
2		Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль <i>/Шинэчилсэн найруулга/</i>	2012.05.17 Дагаж мөрдөх огноо 2012.06.21 Төлөв 2 нэмэлт өөрчлөлт;	Монгол Улсын Үндсэн хуулийн Арван зургаадугаар зүйлийн 2 дахь заалтыг хэрэгжүүлэх, байгаль орчныг хамгаалах, хүний үйл ажиллагааны улмаас байгаль орчны тэнцвэрт байдал алдагдахаас сэргийлэх, байгаль орчинд сөрөг нөлөөлөл багатайгаар байгалийн нөөц ашиглалт явуулах, бүс нутаг, салбарын хэмжээнд баримтлах бодлого, хэрэгжүүлэх хөгжлийн хөтөлбөр, төлөвлөгөө болон аливаа төслийн байгаль орчинд нөлөөлөх байдлыг үнэлэх, хэрэгжүүлэх эсэх талаар дүгнэлт, шийдвэр гаргах, оролцогч талуудын харилцааг зохицуулна.	
3	Засгийн газрын тогтоол	“Байгаль орчны стратегийн болон хуримтлагдах нөлөөллийн үнэлгээний журам”	2013.11.16 №374	Байгаль орчны стратегийн болон хуримтлагдах нөлөөллийн үнэлгээ хийхтэй холбогдон үүсэх харилцааг зохицуулна.	
4		Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээний журам”	2013.11.16 №374	Байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээ хийх, түүнтэй холбогдсон шийдвэр гаргах, оролцогч талуудын хооронд үүсэх харилцааг зохицуулна	
5		Байгаль орчныг хамгаалах хөрөнгийн байршлын тухай /Засгийн газрын 2001 оны 136 дугаар тогтоол/	2001.06.27 №136	Төрийн нэгдсэн дансны тогтолцоонд шилжих болсонтой холбогдуулан гадаад, дотоодын төрийн бус байгууллага, олон улсын байгууллага, хувь хүмүүсээс байгаль орчныг хамгаалах чиглэлээр хандивласан хөрөнгийг төрийн бус байгууллагын дансанд байршуулж, уг хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны төсөл, арга хэмжээний биелэлтэд хяналт тавьж жил бүр Засгийн газарт танилцуулж ажиллахыг Байгаль орчны сайдад даалгасан.	
6		Сайдын тушаал	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын	Байгаль орчны сайдын	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан

		нарийвчилсан үнэлгээний шинжилгээ хийх журам	2006.06.21 №195	үнэлгээ болон тайланд үнэлгээний шинжилгээ хийх, эдгээр харилцаанд оролцогчдын эрх үүргийг тодорхойлох, тэдгээртэй холбогдсон үйл ажиллагааг зохицуулна
7		Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хянан батлах, тайлагнах журам	Байгаль орчин аялал жуулчлалын сайдын 2019.10.29 А/618	Төсөл хэрэгжүүлэгч иргэн, хуулийн этгээдийн байгаль орчныг хамгаалах талаар хуулиар хүлээсэн үүргээ биелүүлэх, тухайн жилийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулах, түүнийг хянан батлах, хэрэгжилтийг ханган тайлагнахтай холбогдсон харилцааг зохицуулна
8		Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний комиссын ажиллах журам	Байгаль орчны сайдын 2006-04-27 №119	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 9.4-т заасны дагуу томилогдсон комисс энэхүү журмыг мөрдөж ажиллана.
9		Уул уурхайн ажиллагааны улмаас эвдрэлд орсон газарт нөхөн сэргээлт хийх аргачлал	Байгаль орчин, ногоон хөгжил, аялал жуулчлалын сайдын 2015.03.30 А-138	Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2009 оны 12 дугаар сарын 29-ний өдрийн 417 дугаар тушаалаар баталсан “Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдрэлд орсон газарт техникийн болон биологийн нөхөн сэргээлт хийх аргачлал”-ыг УИХ-аас 2012 оны 5 дугаар сард шинэчлэн баталсан байгаль орчны багц хуулиуд болон өнөөгийн мөрдөж буй бусад хууль тогтоомж, стандарт, дүрэм, журамтай нийцүүлэх, нөхөн сэргээлтийн талаарх орчин үеийн шинжлэх ухаан, техникийн ололт, гадаадын улс орнуудын туршлагыг судлан харьцуулалт хийх, боломжтойг нь өөрийн орны нөхцөлд тохируулан аргачлалд тусгах, өмнөх аргачлалд тусгагдаагүй газрын тос, цацраг идэвхт ашигт малтмалын ордыг нөхөн сэргээх аргачлалыг шинэчлэн боловсруулах харилцааг зохицуулна.
10		Уурхай, уулын болон баяжуулах үйлдвэрийн нөхөн сэргээлт, хаалтын журам	Уул уурхай, хүнд үйлдвэрийн сайд, Байгаль орчин, аялал жуулчлалын сайдын 2019.08.28 А/181, А458 дугаар	Ашигт малтмалын тухай, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай болон холбогдох бусад хуулийн хүрээнд уурхай, уулын болон баяжуулах, боловсруулах үйлдвэрийн нөхөн сэргээлт, хаалтын менежментийн төлөвлөгөө боловсруулах, хаалтын үйл

			хамтарсан тушаал	ажиллагаанд шаардагдах бэлтгэл ажил болон тэдгээрийн хэрэгжилтийг хангахтай холбоотой харилцааг зохицуулна.
11		Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээнд олон нийтийн оролцоог хангах тухай журам	Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын 2014.01.06 А-03	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний үйл ажиллагаанд олон нийтийн оролцоог хангахтай харилцааг зохицуулна.
12		Байгаль орчны хохирлын үнэлгээ, нөхөн төлбөр тооцох аргачлал	Байгаль орчин аялал жуулчлалын сайдын 2010.05.27 А-156	Эдэлбэр газарт учруулах хохирлын үнэлгээг тооцох, Хөрсний экологи-эдийн засгийн үнэлгээ, хохирол тооцох, Ургамлын нөөцийн экологи-эдийн засгийн үнэлгээ, хохирол тооцоходоо тус аргачлалыг баримтална.
13		Байгаль орчны аудит хийх эрх олгох	Байгаль орчин аялал жуулчлалын сайдын 2019.12.25 А/809	Байгаль орчны аудит хийх эрх олгох, сунгах, цуцлах болон байгаль орчны аудитын мэргэшсэн үйл ажиллагаатай холбогдсон харилцааг зохицуулна.
14		Байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээлтийн баталгааны тусгай дансны гүйлгээнд хяналт тавих	Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайдын 2014.01.06 А-04	Төсөл хэрэгжүүлэгчийн байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээлтийн талаар хүлээсэн үүргээ биелүүлэх баталгааны мөнгөн хөрөнгийг байршуулах төрийн сангийн тусгай дансны орлого, зарлагын гүйлгээнд хяналт тавихтай холбогдсон бусад харилцааг зохицуулна.
15		Уул уурхайн үйл ажиллагааны улмаас эвдрэлд орсон газрыг нөхөн сэргээх ажлын зардлын үнэлгээ тооцох аргачлал	Байгаль орчин аялал жуулчлалын сайд, Эрдэс баялаг, эрчим хүчний сайдын 2010.05.10 А-132/112 дугаар хамтарсан тушаал	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 15 дугаар зүйлийн 15.1.2 болон 15.1.3, "Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай" хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.6, Ашигт малтмалын тухай хуулийн 38 дугаар зүйлийн 1.8 мөн 39 дүгээр зүйлийн 1.9 дэх заалтыг хэрэгжүүлэхэд "Уул уурхайн үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаагаар эвдрэлд орсон газрыг нөхөн сэргээх ажлын зардлыг тооцоход энэхүү аргачлалыг ашиглана.

Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн давхардал, хийдэл, зөрчлийн талаарх дүн шинжилгээ:

Давхардал: Тухайн хуульд байгаа зохицуулалтыг уг хуульд болон бусад хуульд бичвэрийн эсхүл агуулгын хувьд даврахдуулан хуульчилсан эсэх:

д/д	Эрх зүйн актын нэр	Хуулийн заалт
-----	--------------------	---------------

1	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль /1995.03.30/	7 дугаар зүйл.Байгаль орчны үнэлгээ 4.Аж ахуйн нэгж, байгууллагад байгалийн баялгийн нөөцийн үнэлгээ хийх эрхийг тухайн төрлийн байгалийн баялгийг хамгаалах, зохистой ашиглах асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээ хийх эрхийг байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага олгоно.
	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль /2012.05.01/	12 дугаар зүйл.Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээ хийх эрх олгох, хүчингүй болгох 12.1.Аж ахуйн үйл ажиллагааны тусгай зөвшөөрлийн тухай хуулийн 15.6.6-д заасан тусгай зөвшөөрлийг Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 5-д заасан шаардлагыг хангасан Монгол Улсын аж ахуйн нэгжид байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага олгоно.

Дүгнэлт, санал: Агуулгын хувьд давхардуулан хуульчилсан тул Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийг хүчингүй болгох, Байгаль орчныг хамгаалах тухай хуулийн 7 дугаар зүйлийн 4 дэх хэсгийг Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэгт эшлэх.

д/д	Эрх зүйн актын нэр	Хуулийн заалт
2	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль /2012.05.01/	9 дүгээр зүйл.Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө 9.3.Ерөнхий үнэлгээ хийсэн байгууллага тухайн төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг батлан төсөл хэрэгжүүлэх зөвшөөрөл олгоно.
	Ашигт малтмалын тухай хууль /2006.07.08/	38.1.Хайгуулын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нь байгаль орчныг хамгаалах талаар дараах үүрэг хүлээнэ: 38.1.1.тусгай зөвшөөрөл авснаас хойш 30 хоногийн дотор байгаль орчны хяналтын алба болон хайгуулын талбай байрших сум, дүүргийн Засаг даргатай зөвшилцөн байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө боловсруулах; 39 дүгээр зүйл. Байгаль орчныг хамгаалах талаар ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн хүлээх үүрэг 39.2.Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага энэ хуулийн 39.1.5, 39.1.7.3-т заасан баримт бичгийг хүлээн авснаасаа хойш 30 хоногийн дотор хянан баталж тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчид хүргүүлнэ

Дүгнэлт, санал: Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 3 дахь хэсэг болон Ашигт малтмалын тухай хуулийн 39 дүгээр зүйлийн 2 дахь хэсэгт Ерөнхий үнэлгээ хийсэн байгууллага буюу Байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага менежментийн төлөвлөгөөг баталж зөвшөөрөл өгөхөөр агуулгын хувьд давхардуулан хуульчилсан байна. Иймд Ашигт малтмалын тухай хуулийн холбогдох заалтыг хүчингүй болгох.

д/д	Эрх зүйн актын нэр	Хуулийн заалт
3	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль /2012.05.01/	9 дүгээр зүйл.Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө 9.15.Энэ хуулийн 9.9, 9.10-т заасан байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээлтийн тусгай дансны гүйлгээнд хяналт тавих журмыг байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага батална.

	<p align="center">Ашигт малтмалын тухай хууль /2006.07.08/</p>	<p>39 дүгээр зүйл. Байгаль орчныг хамгаалах талаар ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн хүлээх үүрэг 39.8.Энэ хуулийн 38.1.8, 39.1.9-д заасан тусгай дансны гүйлгээнд хяналт тавих журмыг байгаль орчны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн батална.</p>
--	---	---

Дүгнэлт, санал: Агуулгын хувьд давхардсан боловч нэр томъёоны хувьд байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, байгаль орчны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн гэж өөр өөрөөр хуульчилсан байна. Иймд Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 15 дахь хэсгийн “байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага” гэснийг “байгаль орчны асуудал эрхэлсэн Засгийн газрын гишүүн” гэж өөрчлөх.

д/д	Эрх зүйн актын нэр	Хуулийн заалт
4	<p align="center">Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль /2012.05.01/</p>	<p align="center">7 дугаар зүйл.Нөлөөллийн үнэлгээ</p> <p>7.2.Байгаль орчны нөлөөллийн ерөнхий үнэлгээг байгалийн нөөцийг ашиглах, газрын тос болон ашигт малтмал хайх, ашиглах, аж ахуйн зориулалтаар газар эзэмших, ашиглах эрх авах болон төсөл хэрэгжүүлэхээс өмнө хийнэ.</p> <p>8.4.Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайланд дараах асуудлыг тусгана:</p> <p>8.4.1.төсөл хэрэгжих орчны байгаль орчны төлөв байдал;</p> <p>8.4.2.төслийн болзошгүй болон гол сөрөг нөлөөлөл, тэдгээрийн эрчим, тархалт, үр дагаврыг тогтоосон тооцоо, судалгааны үр дүн;</p> <p>8.4.3.төслийн болзошгүй болон гол сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах арга хэмжээний зөвлөмж;</p> <p>8.4.4.төслийн үйл ажиллагаанаас байгаль орчинд сөрөг нөлөөлөл үүсгэж болзошгүй бохирдлыг бууруулахад боломжит арга технологи, байгаль орчинд ээлтэй техник, технологийг ашиглах зөвлөмж;</p> <p>8.4.5.байгаль орчны нөлөөллийн ерөнхий үнэлгээнд эрсдэлийн үнэлгээ хийхээр заасан бол төслийн үйл ажиллагаанаас хүний эрүүл мэнд, байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөллийн эрсдэлийн үнэлгээ;</p> <p>8.4.6.газрын тос, уул уурхай, цацраг идэвхт ашигт малтмалын ашиглалт зэрэг төсөлд хаалтын үйл ажиллагааны чиглэл, нөхөн сэргээлтийн зорилт, хамрах хүрээ, шалгуур үзүүлэлтүүд, дүйцүүлэн хамгааллын арга хэмжээ;</p>
	<p align="center">Газрын хэвлийн тухай хууль /1988.11.22/</p>	<p align="center">41¹ дүгээр зүйл. Байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх</p> <p>1.Газрын хэвлийг ашиглагч нь байгаль орчныг хамгаалах арга хэмжээг хэрэгжүүлэх үүрэгтэй бөгөөд энэ зорилгоор газрын хэвлийг болон ашигт малтмалын ордыг ашиглах зураг төсөл, техникийн баримт бичигт экологийн магадлан шинжилгээ, байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээг эрх бүхий мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэнэ.</p> <p>2.Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээг үндэслэн байгаль орчинд нөлөөлөх сөрөг нөлөөллийг арилгах, ашигт малтмалын орд, түүний хэсэг дэр малтсан газрыг дарах буюу цаашид ашиглаж болохуйцаар засаж тохижуулах, хөрсийг нь нөхөн сэргээх арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.</p>

Дүгнэлт, санал: Газрын хэвлийн тухай хуулийн 41¹ дүгээр зүйлд заасан үнэлгээний асуудал Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль болон Ашигт малтмалын тухай хуульд тусгагдсан. Харин тус хуульд заасан ашигт малтмалын ордыг ашиглах зураг төсөл, техникийн баримт бичигт экологийн магадлан шинжилгээ гэдэгт юуг хамааруулах нь тодорхойгүй байна. Иймд Газрын хэвлийн тухай хуулийн 41^{1.2} дэх хэсгээс “...болон ашигт малтмалын ордыг ашиглах зураг төсөл, техникийн баримт бичигт экологийн магадлан шинжилгээ” гэснийг хасах, тус зүйлд заасан

магадлан шинжилгээ гэдэгт юуг хамааруулахыг тодорхойлж бусад хуульд нийцүүлэх, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийг эшлэх.

Зөрчил: Хуульд тодорхойлсон нэр томъёо тухайн хуулийн болон бусад хуулийн нэр томъёотой, хуулийн зүйл, заалт нь тухайн хууль болон өөр хуулийн заалттай зөрчилдөж буй эсэх.

д/д	Эрх зүйн актын нэр	Хуулийн заалт
1	Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль /1995.03.30/	9 дүгээр зүйл.Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ 3.Нөлөөллийн үнэлгээний зардлыг захиалагч этгээд санхүүжүүлнэ.
	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль /2012.05.01/	8 дугаар зүйл.Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээ 8.6.Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээ хийлгэх зардлыг төсөл хэрэгжүүлэгч хариуцна.

Дүгнэлт, санал: Дээрх 2 хуульд үнэлгээний зардлыг нэг этгээд санхүүжүүлэхээр ижил зохицуулсан байна. Иймд нэг нэр томъёог хэрэглэх, захиалагч этгээд эсвэл төсөл санхүүжүүлэгч гэж аль нэг үгийг сонгож хэрэглэх.

д/д	Эрх зүйн актын нэр	Хуулийн заалт
2	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль /2012.05.01/	7.2.Байгаль орчны нөлөөллийн ерөнхий үнэлгээг байгалийн нөөцийг ашиглах, газрын тос болон ашигт малтмал хайх, ашиглах, аж ахуйн зориулалтаар газар эзэмших, ашиглах эрх авах болон төсөл хэрэгжүүлэхээс өмнө хийнэ. 9 дүгээр зүйл.Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө 9.1.Төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, стратегийн үнэлгээний зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангах, нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах, илрүүлэх зорилгоор байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээг гүйцэтгэсэн байгууллага боловсруулна. 9.2.Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний салшгүй бүрэлдэхүүн хэсэг байна. 9.3.Ерөнхий үнэлгээ хийсэн байгууллага тухайн төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг батлан төсөл хэрэгжүүлэх зөвшөөрөл олгоно.
	Ашигт малтмалын тухай хууль /2006.07.08/	38 дугаар зүйл. Байгаль орчныг хамгаалах талаар хайгуулын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн хүлээх үүрэг 38.1.Хайгуулын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нь байгаль орчныг хамгаалах талаар дараах үүрэг хүлээнэ: 38.1.1.тусгай зөвшөөрөл авснаас хойш 30 хоногийн дотор байгаль орчны хяналтын алба болон хайгуулын талбай байрших сум, дүүргийн Засаг даргатай зөвшилцөн байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө боловсруулах; 38.1.2.энэ хуулийн 38.1.1-д заасан төлөвлөгөөнд хүрээлэн байгаа орчны бохирдолтыг зөвшөөрөгдсөн хэмжээнээс хэтрүүлэхгүй байх, эвдэгдсэн газрыг булах, тэгшлэх, ургамалжуулах замаар цаашид нийтийн хэрэгцээний зориулалтаар ашиглаж болох нөхөн сэргээх арга хэмжээг тусгах; 38.1.3.энэ хуулийн 38.1.1-д заасан төлөвлөгөөг тухайн хайгуулын талбай байрших сум, дүүргийн Засаг даргад хүргүүлж батлуулах;

Дүгнэлт, санал: Ашигт малтмалын тухай хуульд байгаль хамгаалах төлөвлөгөө гэсэн ойлголт байдаггүй, ийм төлөвлөгөө батлагддаггүй байна. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуульд зааснаар байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөг нэр томъёоны зөрүүтэй зохицуулсан байна. Иймд Ашигт малтмалын

тухай хуулийн байгаль хамгаалах төлөвлөгөө гэсний байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө болгож өөрчлөх.

д/д	Эрх зүйн актын нэр	Хуулийн заалт
3	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль /2012.05.01/	9 дүгээр зүйл. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө 9.5. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь байгаль хамгаалах төлөвлөгөө, орчны хяналт-шинжилгээний хөтөлбөрөөс бүрдэнэ.
	Ашигт малтмалын тухай хууль /2006.07.08/	28 дугаар зүйл. Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн хугацааг сунгах 28.1. Ашиглалтын тусгай зөвшөөрлийн хугацаа дуусахаас 2-оос доошгүй жилийн өмнө түүнийг эзэмшигч нь төрийн захиргааны байгууллагаас баталсан маягтын дагуу хугацаа сунгуулах тухай өргөдөл гаргаж, түүнд дараах баримт бичгийг хавсаргана: 28.1.3. байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөний биелэлтийг энэ хуулийн 39 дүгээр зүйлд заасны дагуу хянасан тухай баримт.

Дүгнэлт, санал: АМТХ-ийн 28 дугаар зүйлд ашиглалтын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нь тусгай зөвшөөрлийн хугацаагаа сунгуулах бичиг баримтыг бүрдүүлэхдээ байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөөг хавсаргахаар заасан. Гэтэл БОНБҮТХ-ийн 9 дүгээр зүйлийн 9.5 дахь заалтад Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь байгаль хамгаалах, орчны хяналт шинжилгээний хөтөлбөрөөс бүрдэнэ гэж заасан байна. Иймд АМТХ-ийн 28 зүйлийн 28.1.3 дахь хэсэгт заасан нэр томъёо нь БОНБҮТХ-ийн нэр томъёотой уялдахгүй байгаа тул Ашигт малтмалын тухай хуулийн 28 дугаар зүйлийн 28.1.3 дахь заалтад заасныг байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө гэж өөрчлөх.

д/д	Эрх зүйн актын нэр	Хуулийн заалт
4	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль /2012.05.17/	9 дүгээр зүйл. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө 9.1. Төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчныг хамгаалах, зүй зохистой ашиглах, нөхөн сэргээх, стратегийн үнэлгээний зөвлөмжийн хэрэгжилтийг хангах, нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээгээр тогтоосон сөрөг нөлөөллийг бууруулах, арилгах, урьдчилан сэргийлэх, төсөл хэрэгжих орчинд бий болж болзошгүй сөрөг үр дагаврыг хянах, илрүүлэх зорилгоор байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээг гүйцэтгэсэн байгууллага боловсруулна.
	Ашигт малтмалын тухай хууль /2006.07.08/	38 дугаар зүйл. Байгаль орчныг хамгаалах талаар хайгуулын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн хүлээх үүрэг 38.1. Хайгуулын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нь байгаль орчныг хамгаалах талаар дараах үүрэг хүлээнэ: 38.1.1. тусгай зөвшөөрөл авснаас хойш 30 хоногийн дотор байгаль орчны хяналтын алба болон хайгуулын талбай байрших сум, дүүргийн Засаг даргатай зөвшилцөн байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө боловсруулах;

Дүгнэлт, санал: АМТХ-ийн 38.1 дэх хэсэгт тусгай зөвшөөрөл авснаас хойш 30 хоногийн дотор байгаль орчны хяналтын алба болон хайгуулын талбай байрших сум дүүргийн Засаг даргатай зөвшилцөн байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө боловсруулахаар заасан нь БОНБҮТХ-ийн 9.1 т заасан байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээг гүйцэтгэсэн байгууллага боловсруулна гэсэнтэй уялдахгүй байна. Иймд Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийг Ашигт малтмалын тухай хуульд нийцүүлэх.

д/д	Эрх зүйн актын нэр	Хуулийн заалт
-----	--------------------	---------------

5	<p>Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль /2012.05.01/</p>	<p>10 дугаар зүйл.Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний шинжилгээ</p> <p>10.1.Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээ хийсэн эрх бүхий аж ахуйн нэгж нь ерөнхий үнэлгээнд заасан хугацаанд үнэлгээний ажлын тайланг холбогдох бусад бичиг баримтын хамт ерөнхий үнэлгээ хийсэн байгууллагад хүргүүлнэ.</p> <p>8 дугаар зүйл.Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээ</p> <p>8.3.Энэ хуулийн 8.2-т заасан эрх бүхий аж ахуйн нэгж нь байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний үр дүнгээр тайлан бэлтгэж, байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг боловсруулна.</p> <p>9 дүгээр зүйл. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө</p> <p>9.2.Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө нь байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний салшгүй бүрэлдэхүүн хэсэг байна.</p> <p>9.3.Ерөнхий үнэлгээ хийсэн байгууллага тухайн төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг батлан төсөл хэрэгжүүлэх зөвшөөрөл олгоно.</p>
	<p>Ашигт малтмалын тухай хууль /2006.07.08/</p>	<p>38.1.Хайгуулын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нь байгаль орчныг хамгаалах талаар дараах үүрэг хүлээнэ:</p> <p>38.1.1.тусгай зөвшөөрөл авснаас хойш 30 хоногийн дотор байгаль орчны хяналтын алба болон хайгуулын талбай байрших сум, дүүргийн Засаг даргатай зөвшилцөн байгаль орчныг хамгаалах төлөвлөгөө боловсруулах;</p> <p>38.1.3.энэ хуулийн 38.1.1-д заасан төлөвлөгөөг тухайн хайгуулын талбай байрших сум, дүүргийн Засаг даргад хүргүүлж батлуулах;</p> <p>38.1.4.энэ хуулийн 38.1.3-т заасны дагуу батлагдсан байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хувийг хайгуулын талбай байршиж байгаа орон нутгийн байгаль орчны хяналтын албанд хүргүүлэх;</p>

Дүгнэлт, санал: Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуульд менежментийн төлөвлөгөө нь нарийвчилсан үнэлгээний салшгүй хэсэг гэж заасан бөгөөд менежментийн төлөвлөгөөг Төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлж батлуулахаар заасан байна. Гэтэл Ашигт малтмалын тухай хуульд менежментийн төлөвлөгөөг хайгуулын талбай байрших орон нутгийн байгаль орчны хяналтын албанд хүргүүлж тухайн сум дүүргийн засаг дарга батлахаар зөрүүтэй зохицуулжээ. Иймд Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийг Ашигт малтмалын тухай хуульд нийцүүлэх.

д/д	Эрх зүйн актын нэр	Хуулийн заалт
6	<p>Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль /2012.05.17/</p>	<p>9 дүгээр зүйл.Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө</p> <p>9.3.Ерөнхий үнэлгээ хийсэн байгууллага тухайн төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг батлан төсөл хэрэгжүүлэх зөвшөөрөл олгоно.</p>
	<p>Ашигт малтмалын тухай хууль /2006.07.08/</p>	<p>38 дугаар зүйл. Байгаль орчныг хамгаалах талаар хайгуулын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн хүлээх үүрэг</p> <p>38.1.Хайгуулын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нь байгаль орчныг хамгаалах талаар дараах үүрэг хүлээнэ:</p> <p>38.1.3.энэ хуулийн 38.1.1-д заасан төлөвлөгөөг тухайн хайгуулын талбай байрших сум, дүүргийн Засаг даргад хүргүүлж батлуулах;</p> <p>38.1.4.энэ хуулийн 38.1.3-т заасны дагуу батлагдсан байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний хувийг хайгуулын талбай байршиж байгаа орон нутгийн байгаль орчны хяналтын албанд хүргүүлэх;</p>

Дүгнэлт, санал: Ашигт малтмалын тухай хуулийн 38.1.3 дэх заалтад энэ хуулийн 38.1.1 дэх хэсэгт заасан тухайн хайгуулын талбай байрших сум, дүүргийн Засаг даргад хүргүүлж батлуулах гэсэн нь БОНБҮТХ-ийн 9.3-т заасан ерөнхий

үнэлгээ хийсэн байгууллага тухайн төслийн байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөг батлаж төсөл хэрэгжүүлэх зөвшөөрөл олгоно гэсэнтэй уялдажгүй байна. АМТХ-ийн 38.1.4-т байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний буйдг хайгуулын талбай байршиж байгаа орон нутгийн байгаль орчны хяналтын албанд хайгуулын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч хүргүүлэхээр заасан бол БОНБҮТХ-ийн 9.3-т байгаль орчны нарийвчилсан үнэлгээ хийсэн байгууллага нь хүргэхээр заасан. Иймд Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийг Ашигт малтмалын тухай хуульд нийцүүлэх.

д/д	Эрх зүйн актын нэр	Хуулийн заалт
7	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль /2012.05.17/	9 дүгээр зүйл. Байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөө 9.14. Байгаль орчны нөлөөллийн ерөнхий үнэлгээ хийсэн байгууллага байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан болон энэ хуулийн 9.12, 9.13-т заасан хяналтын дүнг үндэслэн төсөл хэрэгжүүлэгчийн баталгааны мөнгийг буцаан олгох эсэх асуудлыг энэ хуулийн 9.15-д заасан журмын дагуу шийдвэрлэнэ. 9.15. Энэ хуулийн 9.9, 9.10-т заасан байгаль орчныг хамгаалах, нөхөн сэргээлтийн тусгай дансны гүйлгээнд хяналт тавих журмыг байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага батална.
	Ашигт малтмалын тухай хууль /2006.07.08/	38 дугаар зүйл. Байгаль орчныг хамгаалах талаар хайгуулын тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчийн хүлээх үүрэг 38.3. Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нь байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан арга хэмжээг бүрэн биелүүлээгүй бол сум, дүүргийн Засаг дарга энэ хуулийн 38.1.8-д заасан хөрөнгөөр байгаль орчныг нөхөн сэргээх ажлыг гүйцэтгүүлэх бөгөөд нэмж шаардагдах хөрөнгийг тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчээс үл маргах журмаар гаргуулна.

Дүгнэлт, санал: АМТХ-ийн 38.3-т Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нь байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөнд тусгагдсан арга хэмжээг бүрэн биелүүлээгүй бол сум, дүүргийн Засаг дарга энэ хуулийн 38.1.8-д заасан хөрөнгөөр байгаль орчныг нөхөн сэргээх ажлыг гүйцэтгүүлэх бөгөөд нэмж шаардах хөрөнгийг тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчээс үл маргах журмаар гаргуулна гэж заасан бол БОНБҮТХ-ийн 9.14, 9.15-д заасны дагуу байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллагын баталсан журмаар зохицуулжээ. Иймд Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 9.14 дэх заалтыг “Байгаль орчны нөлөөллийн ерөнхий үнэлгээ хийсэн байгууллага байгаль орчны менежментийн төлөвлөгөөний биелэлтийн тайлан болон энэ хуулийн 9.12, 9.13-т заасан хяналтын дүнг үндэслэн төсөл хэрэгжүүлэгчийн баталгааны мөнгийг буцаан олгох эсэх асуудлыг хуульд өөрөөр заагаагүй бол энэ хуулийн 9.15-д заасан журмын дагуу шийдвэрлэнэ” гэсэн агуулгаар өөрчлөх.

д/д	Эрх зүйн актын нэр	Хуулийн заалт
8	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль /2012.05.17/	7 дугаар зүйл. Нөлөөллийн үнэлгээ 7.2. Байгаль орчны нөлөөллийн ерөнхий үнэлгээг байгалийн нөөцийг ашиглах, газрын тос болон ашигт малтмал хайх, ашиглах, аж ахуйн зориулалтаар газар эзэмших, ашиглах эрх авах болон төсөл хэрэгжүүлэхээс өмнө хийнэ.
	Газрын тухай хууль /2002.06.07/	34 дүгээр зүйл. Газар эзэмших гэрээ, түүнийг байгуулах журам 34.2. Үйлдвэрлэл, үйлчилгээ явуулах зориулалтаар газар эзэмших эрх авсан иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллага нь 90 хоногт багтаан байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээг хийлгэсний дараа тэдгээртэй газар эзэмших гэрээ байгуулж, эрхийн гэрчилгээ олгон, улсын бүртгэлд бүртгэнэ.

Дүгнэлт, санал: Газрын тухай хуулийн 34.2 дахь хэсэг нь байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээг үйлдвэрлэл, үйлчилгээ явуулах зориулалтаар газар

эзэмших эрх авсныхаа дараа хийлгэхээр заасан байхад Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 7.2 дахь хэсэгт газар эзэмших, ашиглах эрх авахаасаа өмнө үнэлгээ хийлгэх талаар заасан нь хоорондоо зөрчилджээ. Иймд Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн 7.2 дахь хэсгийг Газрын тухай хуульд нийцүүлэх.

Хийдэл: Хуульд байх шаардлагатай зохицуулалтыг тусгах эсэх:

Д/д	Эрх зүйн актын нэр	Хуулийн заалт
1	Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль /2012.05.01/	<p align="center">7 дугаар зүйл.Нөлөөллийн үнэлгээ</p> <p>7.3.Төсөл хэрэгжүүлэгч нь холбогдох эрх бүхий байгууллагаар баталгаажсан техник-эдийн засгийн үндэслэл, зураг төсөл, төсөл хэрэгжих нутаг дэвсгэрийн байгаль орчны өнөөгийн төлөв байдлын тодорхойлолт, тухайн сум, дүүргийн Засаг даргын санал болон холбогдох бусад баримт бичгийг бүрдүүлэн энэ хуулийн хавсралтад заасан ангиллын дагуу байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, эсхүл байгаль орчны албанд байгаль орчны нөлөөллийн ерөнхий үнэлгээ хийлгэнэ.</p> <p align="center">8 дугаар зүйл.Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээ</p> <p>8.2.Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээг энэ хуулийн 12 дугаар зүйлд заасны дагуу эрх авсан дотоодын аж ахуйн нэгж гүйцэтгэнэ.</p> <p>8.6.Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээ хийлгэх зардлыг төсөл хэрэгжүүлэгч хариуцна.</p> <p align="center">10 дугаар зүйл.Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний шинжилгээ</p> <p>10.1.Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээ хийсэн эрх бүхий аж ахуйн нэгж нь ерөнхий үнэлгээнд заасан хугацаанд үнэлгээний ажлын тайланг холбогдох бусад бичиг баримтын хамт ерөнхий үнэлгээ хийсэн байгууллагад хүргүүлнэ.</p>

Дүгнэлт, санал: Төсөл хэрэгжүүлэгч нь үнэлгээний компани буюу нарийвчилсан үнэлгээ хийх эрх бүхий аж ахуйн нэгжээр үнэлгээ хийлгэдэг. Үнэлгээ хийлгэхдээ зардлаа төлдөг бөгөөд тухайн төсөл батлагдсан эсэхээс үл шалтгаалан төлбөрөө төлдөг юм байна. Төсөл нь батлагдаагүй байсан ч төлбөрөө буцаан авч чаддаггүй. Иймд төсөл нь батлагдаагүй тохиолдолд төлбөрийн тодорхой хувийг буцаах талаар зохицуулалт тусгах.

Нэгдсэн дүгнэлт

Манай улс нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээ хийх эрхийг 2022 оны 01 дүгээр сарын 26-ны өдрийн байдлаар мэргэжлийн 131 байгууллагад олгож, тус өдрийн байдлаар нөлөөллийн ерөнхий үнэлгээний 9483 дүгнэлт, нөлөөллийн үнэлгээний 6541 тайлан, хуримтлагдах нөлөөллийн үнэлгээний 2 тайланг тус тус гарган ажилласан байна.

Иргэд, олон нийтийн байгууллага, төр засгийн зүгээс Үндсэн хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулж иргэдийн эрхийг улам бататгах асуудлыг олон жил ярьж хэлэлцэж ирсний үр дүнд Монгол Улсын Их Хурлаас Үндсэн хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийг 2019 оны 11 дүгээр сарын 14-ний өдөр баталсан. Энэ өөрчлөлтөөр Үндсэн хуулийн зургадугаар зүйлийн хоёр дахь хэсэгт "...Иргэн эрүүл, аюулгүй орчинд амьдрах эрхийнхээ хүрээнд газрын хэвлийн баялгийг ашигласнаар байгаль орчинд үзүүлэх нөлөөллийн талаар мэдэх эрхтэй..." гэсэн зохицуулалт орсон.

Үүний дагуу Монгол Улсын Засгийн газар 2020 оны 02 дугаар сарын 19-ний өдөр "Төлөвлөгөө батлах тухай" 66 дугаар тогтоолын хавсралтаар Үндсэн хуулийн зургадугаар зүйлд орсон дээрх зохицуулалтыг Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль, Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуульд өөрчлөлт оруулах замаар 2020 онд багтаан нийцүүлэх, холбогдох заалтуудыг боловсронгуй болгохоор төлөвлөгөө баталсан хэдий ч одоогоор тус хуулийн төсөл Улсын Их Хурлаар батлагдаагүй байна.

Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн зохицуулалтыг уг хуульд болон бусад хуульд бичвэрийн эсхүл агуулгын хувьд давхардуулан хуульчилсан эсэх, нэр томъёо, зүйл, заалт зөрчилдөж байгаа эсэх асуудлыг судлахад Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хуулийн холбогдох зүйл, заалт нь Ашигт малтмалын тухай хууль, Газрын тухай хууль, Газрын хэвлийн тухай хуулиудын тодорхой зүйл заалтуудтай давхардсан 4 зохицуулалт, 8 зөрчил, 1 хийдэл байна гэж үзэж байгаа тул дээрх 13 давхардал, хийдэл, зөрчлийг холбогдох хууль тогтоомжид нэмэлт, өөрчлөлт оруулах замаар нийцүүлэх.

Мөн байгаль орчны нөлөөллийн үнэлгээнд олон нийтийн оролцоог хангах нь төслийн үйл ажиллагааг төлөвлөх, сөрөг нөлөөллийг бууруулах, орон нутагтай хамтын ажиллагаа эхлүүлэхэд чухал үйл явц хэдий ч бодит байдал дээр цөөнгүй тулгамдсан асуудлууд байгаа тул Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээнд үйл ажиллагааны ил тод байдал, тайлагналыг сайжруулах, төслүүдийн төрөл, нөлөөлөл, ангилал, хамрах хүрээнээс хамаараад иргэдийн оролцоог хангах асуудлыг ялгаатай тусгах зэрэг асуудлыг шийдвэрлэх нь энэ салбарын үйл ажиллагаанд чухал ач холбогдолтой байна.

Санал

Ковид-19 цар тахлаас шалтгаалан 2020, 2021 онуудад мэргэжлийн эрх бүхий байгууллагуудын боловсруулсан Байгаль орчны нөлөөллийн нарийвчилсан үнэлгээний тайланд олон нийтийн оролцоог хангах үйл явц зогсонги байдалд орж улмаар улс орны эдийн засагт нэмэр болохуйц төсөл, бүтээн байгуулалтуудын үйл явц зогсонги байдалд ороод байгаа тул Засгийн газрын 2020 оны 02 дугаар сарын 19-ний өдрийн 66 дугаар “Төлөвлөгөө батлах тухай” тогтоолын хэрэгжилтийг хангаж холбогдох хууль тогтоомжид нэмэлт өөрчлөлт оруулах, улс орны эдийн засагт нэмэр болохуйц төслүүдийг хөдөлгөх арга хэмжээг яаралтай авч хэрэгжүүлэх шаардлагатай байна.

Ном зүй

Хууль тогтоомж:

- Монгол Улсын Үндсэн хууль
- Байгаль орчныг хамгаалах тухай хууль
- Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээний тухай хууль
- Ашигт малтмалын тухай хууль
- Газрын тухай хууль
- Газрын хэвлийн тухай хууль

Ном, сурах бичиг, судалгааны тайлан:

- Сэнгэдорж. Экологийн эрх зүй. УБ хот. 2001 он.
- Монгол орны байгаль орчны төлөв байдлын тайлан, 2017-2018 он.
- Т.Оюунчимэг, Ц.Мөнхсайхан. Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын үнэлгээ. УБ хот. 2013 он

Цахим эх сурвалж:

- <https://www.eic.mn>
- <https://mn.wikipedia.org/wiki>